

IBDIS

We know

Mihaela Daniela Cîrstea | Alexandra Dragomirescu | Ileana Sanda

Evaluare Națională

Limba și literatura română

LITERA

Cuprins

Cuvânt-înainte 3

Sfaturi pentru susținerea examenului
de Evaluare Națională 5

Reguli de desfășurare a examenului
de Evaluare Națională 7

BREVIAR TEORETIC 9

Teorie literară 11

Părțile de vorbire 13

Părțile de propoziție și tipurile
de propoziție 21

**TESTE DE ANTRENAMENT
ȘI BAREME DE REZOLVARE** 23

Testul 1 25

Subiectul I 26

Subiectul al II-lea 32

Barem de evaluare și de notare 34

Testul 2 37

Subiectul I 38

Subiectul al II-lea 44

Barem de evaluare și de notare 46

Testul 3 49

Subiectul I 50

Subiectul al II-lea 56

Barem de evaluare și de notare 58

Testul 4 61

Subiectul I 62

Subiectul al II-lea 68

Barem de evaluare și de notare 70

Testul 5 73

Subiectul I 74

Subiectul al II-lea 80

Barem de evaluare și de notare 82

Testul 6 85

Subiectul I 86

Subiectul al II-lea 92

Barem de evaluare și de notare 94

Testul 7 97

Subiectul I 98

Subiectul al II-lea 104

Barem de evaluare și de notare 106

Testul 8 109

Subiectul I 110

Subiectul al II-lea 116

Barem de evaluare și de notare 118

Testul 9 121

Subiectul I 122

Subiectul al II-lea 128

Barem de evaluare și de notare 130

Testul 10 133

Subiectul I 134

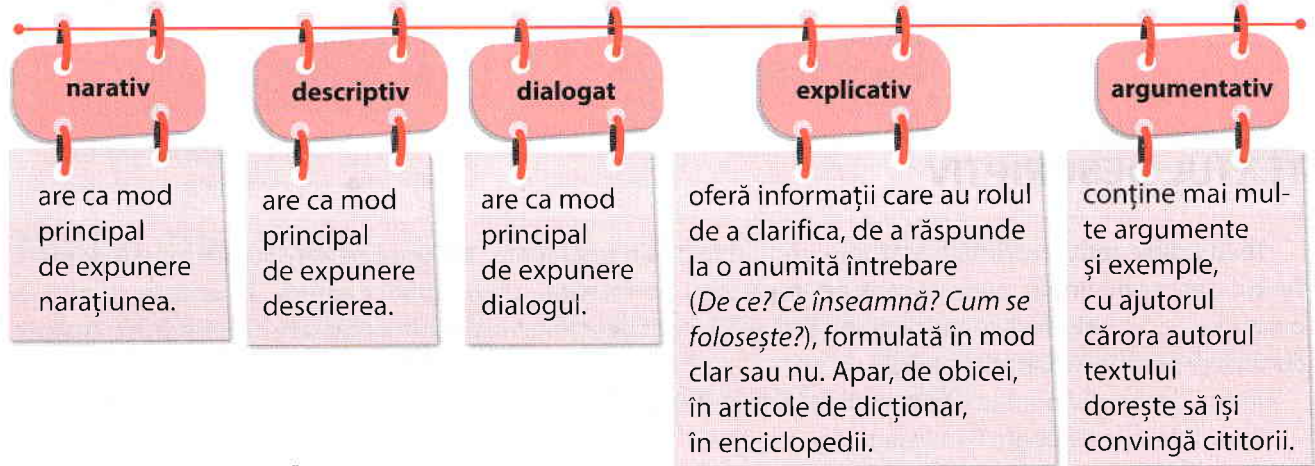
Subiectul al II-lea 140

Barem de evaluare și de notare 142

TEORIE LITERARĂ

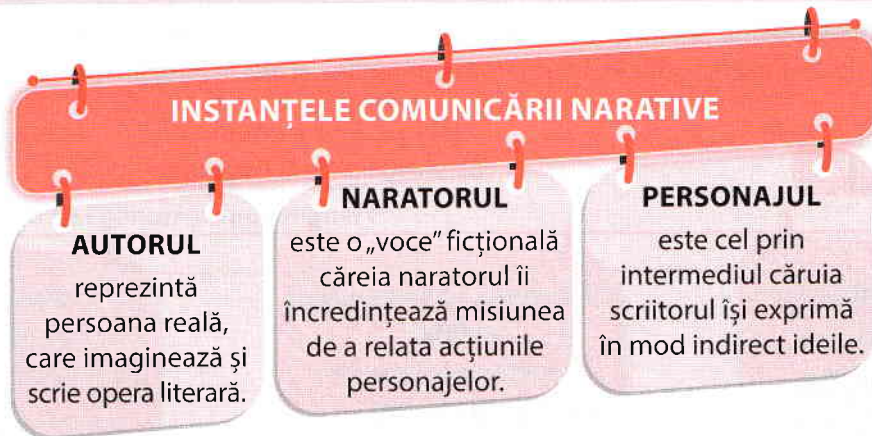
TIPARE TEXTUALE

Tipare textuale de structurare a ideilor

TEXTUL NARATIV

Textul narativ literar în versuri sau în proză este o operă literară care prezintă succesiunea unor întâmplări, la care participă personaje.

Tip de naratori

Naratorul omiscient (obiectiv)

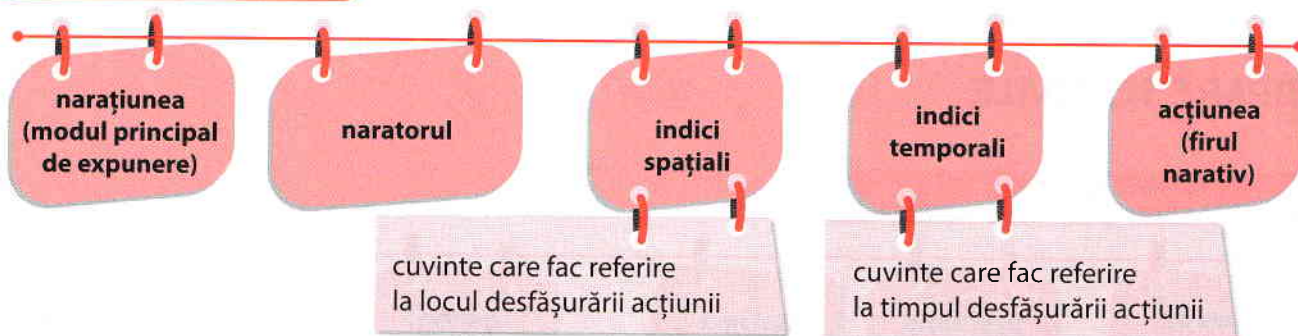
Observații

relatează întâmplările la persoana a III-a, dar cunoaște gândurile personajelor, intențiile și sentimentele lor

Naratorul-personaj (subiectiv)

relatează întâmplările la persoana I, devenind astfel personaj al operei literare

Trăsăturile textului narativ

TEXTUL DESCRIPTIV

Textul descriptiv prezintă trăsăturile unui obiect, ale unei ființe, ale unui peisaj sau ale unui fenomen. Textul descriptiv literar pune accent pe impresii și pe folosirea unui limbaj expresiv. În textele științifice, descrierea este obiectivă, pentru că se oferă informații despre un aspect din realitate, folosindu-se cuvinte cu sens propriu, termeni specializați.

Textul descriptiv nonliterar apare în textele științifice. Descrierea este obiectivă.

Textul descriptiv poate fi în versuri sau în proză.

Descrierea poate apărea în textele lirice.

TEXTUL LIRIC

Textul liric cuprinde operele literare în care autorul își exprimă gândurile, ideile și sentimentele în mod direct prin intermediul eului liric, utilizând numeroase procedee artistice (imagini artistice și figuri de stil).

Trăsăturile textului liric

ELEMENTELE DE VERSIFICAȚIE

RIMA

- împerecheată (1-2, 3-4, 5-6, 7-8)
- încrucișată (1-3, 2-4, 5-7, 6-8)
- îmbrățișată (1-4, 2-3, 5-8, 6-7)

RITMUL

- trohaic
- iambic

MĂSURA

reprezintă
numărul de silabe
dintre-un vers

TEXTUL DIALOGAT

Dialogul reprezintă schimbul de replici dintre două sau mai multe persoane/personaje.

În textul scris, începutul unei replici este marcat prin linie de dialog. Într-un text literar, dialogul este utilizat pentru a dinamiza acțiunea sau pentru a evidenția trăsăturile personajelor.

PĂRȚILE DE VORBIRE

SUBSTANTIVUL

Substantivul este o parte de vorbire flexibilă prin care sunt denumite obiecte, ființe, lucruri, fenomene ale naturii.

Substantivele pot fi: → **comune** (*masă, școală*)
→ **proprie** (*Maria, București*)

Substantivele au **trei genuri** și **două numere**:

Masculin

- singular: *băiat*
- plural: *băieți (un...doi)*

Feminin

- singular: *fată*
- plural: *fete (o...două)*

Neutru

- singular: *tablou*
- plural: *tablouri (un...două)*

Substantivele colective denumesc o colectivitate, mai precis, o mulțime sau un grup de obiecte sau de ființe de același fel: *clasă, echipă, mulțime, grup* etc.

Substantivele defective nu au forme pentru ambele numere. Unele substantive pot avea numai formă de singular, ele fiind defective de plural: *miere, cinste, curaj, fotbal, baschet, aur, fier* etc.

Substantivele defective de singular pot avea numai formă de plural: *tăiței, șale, ochelari, aplauze*.

Substantivele pot fi:

→ **nearticulate** (floare, caiet)→ **articulate cu articol hotărât/nehotărât**

(floarea, caietul)

(o floare, un caiet)

Substantivele pot fi însoțite sau nu de prepoziții (pe masă, la școală).

Substantivul este o parte de vorbire care își modifică forma în funcție de gen, număr și caz. În limba română sunt cinci cazuri: **nominativ**, **acuzativ**, **dativ**, **genitiv** și **vocativ**.

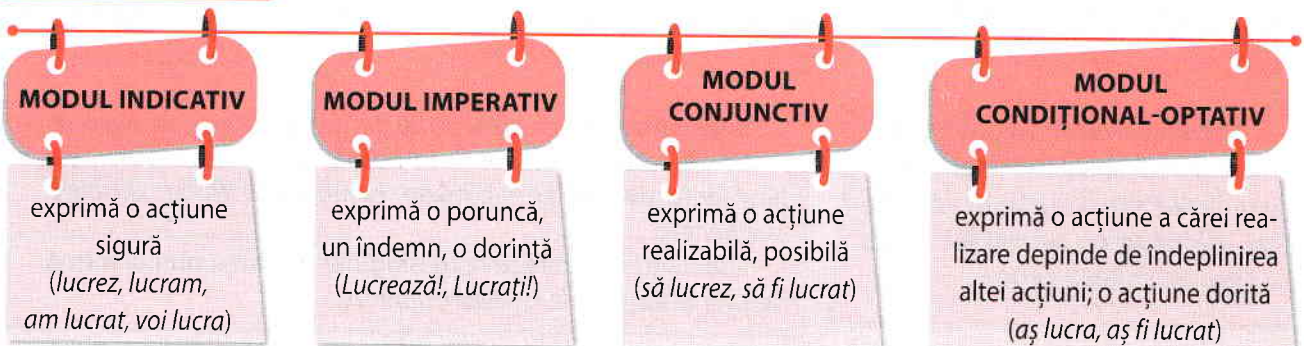
Cazurile substantivului

Cazul	Funcția sintactică	Exemplu	Observații
Nominativ	subiect	<i>Copilul <u>scrie</u>.</i>	
	nume predicativ	<i>El este <u>un copil</u>.</i>	
Acuzativ	– complement direct – complement indirect – complement prepozițional – circumstanțial de mod, de timp, de loc, de cauză, de scop	<i>Îl văd <u>pe Andrei</u>.</i> <i>Îi dau <u>o carte</u> colegului.</i>	este însoțit, de obicei, de prepoziții
	– atribut	<i>Cartea <u>de la Andrei</u> este frumoasă.</i>	
Dativ	– complement indirect	<i>Îi dau o carte <u>colegului</u>.</i>	determină un verb și răspunde la întrebarea <i>cui?</i>
Genitiv	– atribut (determină un substantiv)	<i>Prezentarea <u>colegei</u> este interesantă. Prezentarea cea interesantă <u>a colegei</u> mi-a plăcut.</i>	răspunde la întrebările: <i>al, a, ai, ale cui?</i>
Vocativ		<i><u>Ioana</u>, vino!</i>	exprimă o chemare adresată cuiva pentru a-i atrage atenția. Nu are funcție sintactică.

VERBUL

Verbul este o parte de vorbire flexibilă, își schimbă forma în funcție de mod, persoană, număr, timp.

Modurile predicative

Timpurile

MODUL INDICATIV

prezent
(*lucrez*)

imperfect
(*lucram*)

perfect simplu
(*lucrai*)

perfect compus
(*am lucrat*)

mai-mult-
ca-perfectul
(*lucrasem*)

viitor (*voi lucra*,
am să lucrez, *o să lucrez*, *oi lucra* –
formă populară)

MODUL CONJUNCTIV

prezent
(*să lucrez*)

perfect
(*să fi lucrat*)

MODUL CONDIȚIONAL-OPTATIV

prezent
(*aș lucra*)

perfect
(*aș fi lucrat*)

MODUL IMPERATIV

afirmativ
(*Lucrează! Lucrați!*)

negativ
(*Nu lucra! Nu lucrați!*)

Numărul și persoana

Verbul are:

DOUĂ NUMERE

singular
(*Lucrez!*)

plural
(*Lucrați!*)

TREI PERSOANE

persoana I
(*lucrez, lucrăm*)

persoana a II-a
(*lucrezi, lucrați*)

persoana a III-a
(*lucrează*)

Formele verbale nepersonale

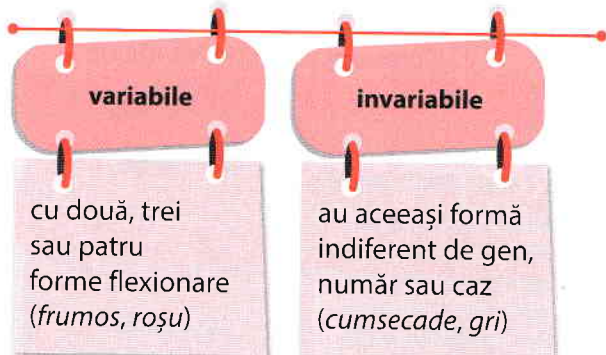
Modul	Exemplu	Explicație
Infinitiv	<i>a lucra</i>	ajută la formarea mai multor timpuri (<i>voi lucra</i> – modul indicativ, timpul viitor; <i>aș lucra</i> – modul condițional-optativ, timpul prezent)
Gerunziu	<i>lucrând</i>	
Supin	<i>de lucrat</i>	
Participiu	<i>lucrat</i>	ajută la formarea mai multor timpuri (<i>am lucrat</i> – modul indicativ, timpul perfect compus; <i>aș fi lucrat</i> – modul condițional-optativ, timpul perfect)

ADJECTIVUL

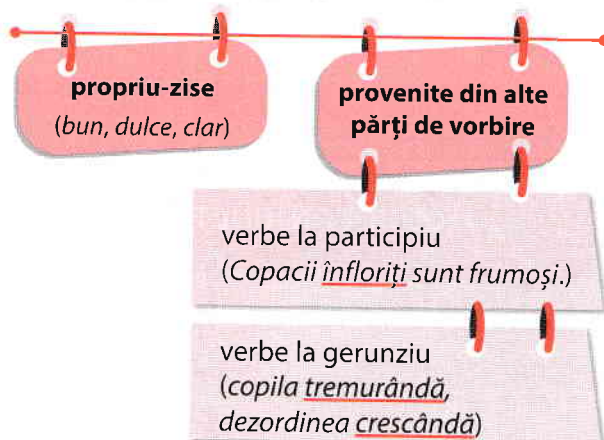
Adjectivul este partea de vorbire flexibilă care exprimă însuşirea unui obiect, determinând un substantiv sau un substitut al acestuia (pronume sau numeral).

Adjectivul se acordă în gen, număr şi caz cu substantivul pe care îl determină.

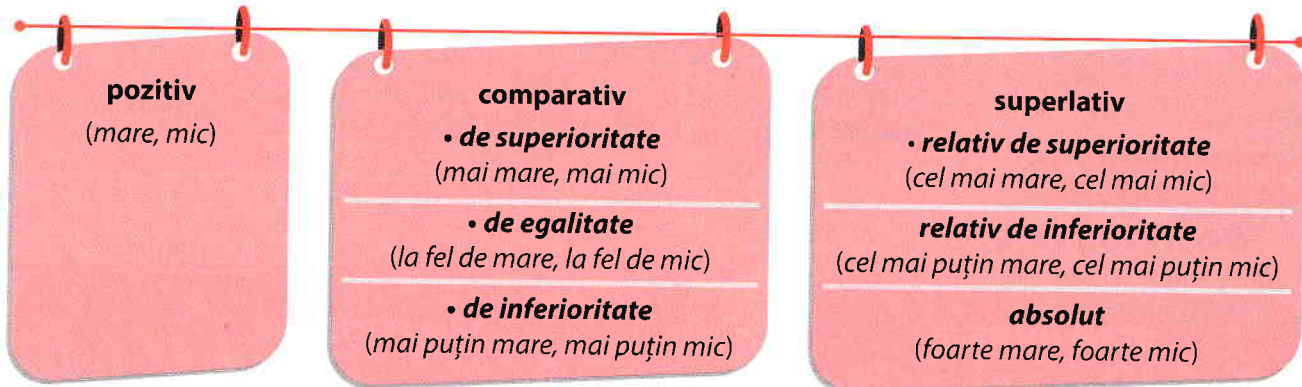
După formele flexionare, adjectivele pot fi:

După provenienţă, adjectivele pot fi:

Adjectivele au trei grade de comparaţie:

Adjectivele pot avea mai multe funcţii sintactice, în funcţie de context.

Funcţia sintactică	Exemplu
Atribut	Cartea <u>interesantă</u> este pe raft.
Nume predicativ	Cartea este <u>interesantă</u> .
Circumstanţial de timp	<u>De mic</u> , i-a plăcut să citească.
Circumstanţial de cauză	<u>De obosită</u> , a greşit drumul de întoarcere.

Adjectivele sunt aşezate, în general, după substantiv (floarea frumoasă).

- Unele adjective pot apărea:
- înaintea substantivului (roşiile flori, curajosul băiat)
 - numai după substantivul pe care îl determină (arbitru secund)
 - după substantivul determinat, când sunt însoţite de articolul demonstrativ (cartea cea interesantă, paltonul cel nou)

PRONUMELE

Pronumele este partea de vorbire flexibilă care înlocuiește un substantiv.

Pronumele personal ține locul unei persoane (*eu, pe mine, noi, ne*).

Pronumele personal de politețe indică o formă de respect față de persoana căreia i te adresezi; are forme pentru persoanele a II-a și a III-a (*dumneata, dumnealui, dumneavoastră*).

Formele *dânsul, dânsa, dânsii, dânsese* sunt utilizate și pentru înlocuirea unui nume de persoană.

În **vorbirea familiară** se folosesc și forme precum *mata, tălică*.

În **limbajul solemn** sunt utilizate formule precum *Înălțimea Ta, Alteța Sa, Maiestatea Voastră*.

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL POSESIV

În gramatica tradițională, pronumele posesiv înlocuiește atât posesorul, cât și obiectul posedat.

Gramatica limbii române (2005/2008) și **Gramatica de bază a limbii române** (2015) propun o abordare diferită a acestei părți de vorbire, evidențiind varianta adjectivală a posesivului.

				Formele posesivului					
				Posesor					
				Persoana I		Persoana a II-a		Persoana a III-a	
				sg	pl	sg	pl	sg	pl
				m = f	m = f	m = f	m = f	m = f	m = f
Posedat	singular	m	N = A G = D	meu	nostru	tău	vostru	său	-
		f	N = A G = D	mea	noastră	ta	voastră	sa	-
	plural	f	G = D	mele	noastre	tale	voastre	sale	-
		m	N = A G = D	mei	noștri	tăi	voștri	săi	-
		f	N = A G = D	mele	noastre	tale	voastre	sale	-
		m	N = A G = D	mei	noștri	tăi	voștri	săi	-

Creionul
↓
al
element care înlocuiește
obiectul posedat

Mariei
↓
său
formă specifică
a posesivului care
înlocuiește posesorul

al = masculin, singular
a = feminin, singular
ai = masculin, plural
ale = feminin, plural
alor = masculin, plural
feminin, plural
G = D

Adjectivul pronominal posesiv se acordă în gen, număr și caz cu substantivul pe care îl determină.

Cartea mea este acolo.

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL DEMONSTRATIV

Pronumele demonstrativ înlocuiește un obiect, indicând apropierea, depărtarea, identitatea sau diferențierea lui în raport cu un alt obiect. Pronumele demonstrativ nu are categoria gramaticală a persoanei.

Adjectivul pronominal demonstrativ se acordă în gen, număr și caz cu substantivul pe care îl determină.

Cartea aceasta este acolo.

Formele pronumelui demonstrativ de apropiere

Caz	Masculin		Feminin	
	singular	plural	singular	plural
N = A	acesta	aceștia	aceasta	acestea
G = D	acestui	acestora	acesteia	acestora

Formele pronumelui demonstrativ de identitate

Caz	Masculin		Feminin	
	singular	plural	singular	plural
N = A	aceiași	aceiași	aceeași	aceleași
G = D	aceluiiași	acelorași	aceleiași	acelorași

Formele pronumelui demonstrativ de depărtare

Caz	Masculin		Feminin	
	singular	plural	singular	plural
N = A	acela	aceia	aceea	acelea
G = D	aceluia	acelora	aceleia	acelora

Formele pronumelui demonstrativ de diferențiere

Caz	Masculin		Feminin	
	singular	plural	singular	plural
N = A	celălalt	ceiialți	cealaltă	celelalte
G = D	celuilalt	celorlalti	celeilalte	celorlalte

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL NEGATIV. NEGAȚIA ÎN PROPOZIȚIE

Pronumele negativ înlocuiește numele unui obiect, negându-i prezența sau implicarea în acțiune (*nimeni, nimic, niciunul, niciuna*).

Caz	Context unic de singular masculin
N = A	nimeni
G = D	nimănui

Caz	Masculin		Feminin	
	masculin	feminin	masculin	feminin
N = A	niciunul	niciuna	niciunii	niciunele
G = D	niciunuia	niciuneia	niciunora	

Adjectivul pronominal negativ (*nicio, niciun*) se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat. *Acolo nu este nicio carte.*

Atenție la:

- Folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale interogative
A cui este cartea?
Cărui coleg i-ai dat o carte?
- Folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale relative
Mi-am cumpărat cartea pe care am văzut-o ieri.
Am aflat câtor elevi le dau premiu.
- Folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale nehotărâte
I-am dat uneia dintre colege o carte.
Oricărui elev îi place să deseneze.
- Folosirea corectă a adjectivelor pronominale de întărire
Ei înșiși au scris textul.
Îi trimit textul fetei înseși.

NUMERALUL

Numeralul este partea de vorbire flexibilă care exprimă un număr din matematică, numărul unor obiecte sau ordinea acestora.

Numeralul determină un substantiv și stă înaintea acestuia.

- Numerales pot fi:
- **cardinale** – exprimă un număr abstract sau numărul obiectelor
(zece, douăzeci și cinci)
 - **ordinale** – exprimă ordinea numerică a obiectelor
(întâiul, al șaselea)

NUMERALE CARDINALE

COLECTIVE

(amândoi, amândouă, tustrei)

DISTRIBUTIVE

(câte doi, câte șapte)

FRAȚIONARE

(doime, jumătate, zecime)

MULTIPLICATIVE

(îndoit, înzecit, însutit, triplu)

ADVERBUL

Adverbul este partea de vorbire neflexibilă care însoțește un verb, un adjectiv sau un alt adverb și care exprimă caracteristica unei stări sau a unei acțiuni.

- Adverbele pot fi:
- **de loc** (*departe, aici*)
 - **de timp** (*astăzi, devreme*)
 - **de mod** (*astfel, abia*)

PREPOZIȚIA

Prepoziția este partea de vorbire neflexibilă, fără înțeles de sine stătător, care se analizează împreună cu substantivul pe care îl precedă.

- Prepozițiile pot fi:
- **simple** (*la, cu, sub*)
 - **compuse** (*de la, de lângă*)

CONJUNCȚIA

Conjuncția este partea de vorbire neflexibilă care face legătura între părți de propoziție de același fel sau între două propoziții.

După formă, conjuncțiile pot fi:

- **simple** (*și, dar, iar, deci*)
- **compuse** (*ca să, fiindcă, precum*)

După rolul gramatical, conjuncțiile pot fi:

- **coordonatoare** (*și, dar, sau, însă*)
- **subordonatoare** (*să, dacă, deoarece, deși*)

INTERJEȚIA

Interjecția este partea de vorbire neflexibilă care exprimă o stare sufletească, o poruncă sau un îndemn, imită sunete sau zgomote din natură (onomatopeele).

În cele mai multe situații, interjecțiile nu au funcție sintactică, însă există anumite construcții în care pot avea:

Funcția sintactică	Exemplu
Predicat	<i>Hai să mergem!</i>
Subiect	<i>Afară s-a auzit <u>buum</u>.</i>
Nume predicativ	<i>Era <u>halal</u> de ei!</i>
Complement direct	<i>Se auzi <u>cioc-cioc</u> la ușă.</i>
Atribut	<i>A organizat o petrecere <u>uau</u>.</i>
Circumstanțial	<i>Geaca lui face <u>fâș-fâș</u>.</i>